

Nota van B&W

Onderwerp Sociaal Ondernemen in Haarlemmermeer

Portefeuillehouder drs. Ap Reinders, Adam Elzakalai en John Nederstigt
Collegevergadering 28 maart 2017
Inlichtingen Femke Sandberg (023-5676582), Beatrijs Aukema (023-5676753), Cecile de la Rambelje (023-5676707)
Registratienummer 2017.0013476

1. Samenvatting

Om de door ons, in het Collegeprogramma Krachtig Samen Werken 2014 – 2018, geformuleerde economische en maatschappelijke doelstellingen te behalen willen we de kracht en expertise van de markt benutten. We zien bij ondernemers naast economische winst, een groeiende aandacht voor milieu, mensen en maatschappelijke winst. Deze ontwikkeling biedt ons mogelijkheden om samen met (sociaal) ondernemers te werken aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.

Een sociale onderneming heeft als primair doel het creëren van maatschappelijke impact (meerwaarde) en doet dat op een ondernemende manier. Financiële winst kan, maar staat niet voorop.

We zetten ons al in voor een sterk en divers ondernemersklimaat in Haarlemmermeer, door ondernemers waar mogelijk te faciliteren en te stimuleren. We zien sociaal ondernemerschap als een vorm waarbij ook maatschappelijke doelstellingen op een efficiënte en innovatieve manier kunnen worden gerealiseerd. Met de in deze nota beschreven activiteiten willen we bereiken dat sociaal ondernemen een stevige basis krijgt in Haarlemmermeer.

In 2017 zetten we de volgende activiteiten in ter ondersteuning van sociaal ondernemen in Haarlemmermeer: een digitale 'marktplaats', een netwerkbijeenkomst, een platform voor individuele sociaal ondernemers, een gemeentelijke contactpunt voor sociaal ondernemen en een *Social Impact Bond* (een financieel instrument om maatschappelijke vraagstukken gezamenlijk en met gedeelde risico's aan te pakken). Daarnaast breiden we het palet van vormen van *Social Return* uit en onderzoeken we hoe wij zelf als gemeente 'socialer' kunnen inkopen.

Met deze activiteiten sluiten we aan bij wat er al bestaat of in ontwikkeling is. We beginnen niet op nul, maar versterken of breiden het bestaande uit.

Het is onze inzet dat de invulling van sociaal ondernemerschap, ofwel de totstandkoming van de 'betekeniseconomie', in Haarlemmermeer gedragen wordt door externe partijen en wij met hen gezamenlijk activiteiten oppakken. Sociaal ondernemen is daarom niet van de gemeente, maar met de gemeente. De rol die we hierin voor onszelf zien is initiërend, stimulerend en faciliterend. De raad wordt begin 2018 geïnformeerd middels een evaluatie.

2. Uitwerking

Context

Sociaal Ondernemen in Nederland

We zien het bedrijfsleven inspelen op vragen van de samenleving. Dit zijn niet alleen kleine initiatieven, maar ook de grote internationale bedrijven. Steeds meer bedrijven laten zien dat zij duurzaam zijn (rapporten over Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, schonere uitstoot, minder afval, etcetera) en mensen met een arbeidsbeperking in dienst nemen. Ook in Nederland zijn er reeds tal van voorbeelden te vinden. Deze heroriëntatie op meer maatschappelijke en sociale waarden als drijfveer voor vooruitgang wordt ook wel de *betekeniseconomie* genoemd. In deze betekenis-economie wordt de waarde van een bedrijf niet langer alleen in financiën uitgedrukt, maar ook in de maatschappelijke betekenis. Denk hierbij aan het aantal mensen met een arbeidsbeperking in dienst bij de onderneming, de goede doelen die verbonden zijn aan het bedrijf, welk groeipad er is voor werknemers, wat er gedaan wordt aan verduurzaming, etcetera.

Een sociale onderneming heeft als primair doel het creëren van maatschappelijke impact (meerwaarde) en doet dat op een ondernemende manier. Financiële winst kan, maar staat niet voorop.

Sociaal ondernemen is sterk in opkomst. Het aantal sociale ondernemingen in Nederland is de laatste jaren flink gegroeid. Volgens de *Social Enterprise Monitor 2015* (uitgegeven door *Social Enterprise NL*) laten sociale ondernemingen tussen 2013 en 2015 een sterke werkgelegenheidsgroei zien. Het aantal werknemers steeg met 36% en de omzet groeide met 24%. Zij groeien harder dan 'gewone' bedrijven. Uit een recent rapport van *McKinsey* blijkt dat sociale ondernemingen bijdragen aan 3% van de toename van het Bruto Binnenlands Product.

Sociaal Ondernemen in Haarlemmermeer

Ook Haarlemmermeer kent bedrijven die sociaal ondernemend zijn. In ons eigen Inkoop & Aanbestedingsbeleid is opgenomen dat bij bepaalde aanbestedingen minimaal 10% (landelijke norm is 5%) van de opdrachtsom besteed moet worden aan het begeleiden naar werk van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hiermee zetten we onze contractpartners aan tot sociaal ondernemerschap. Ook de ontwikkeling van het Wijkleerbedrijf in Zwanenburg sluit aan bij deze beweging, net zo als de pilot op bedrijventerrein Spoorzicht waarin de wet 'BIZ' (Bedrijven Investeringszone) gekoppeld wordt aan de Participatiewet. Zo is op het bedrijventerrein de verbinding gelegd met 'Ons Tweede Thuis' en worden (arbeidsmatige) dagbesteding en re-integratie activiteiten gekoppeld aan werkzaamheden op het bedrijventerrein.

Zoals opgenomen in ons Collegeprogramma Krachtig Samen Werken 2014 – 2018 is het onze ambitie *zowel de economie als de omgeving verder te verduurzamen (§11.2). We willen zoveel mogelijk mensen naar reguliere arbeid leiden (§5.4). Bepalend hierbij zijn de maatschappelijke behoeften, in de breedste zin van het woord, die zijn te combineren met vormen van arbeidstoeleiding (§5.4). We willen werkgevers stimuleren om werkplekken voor arbeidsgehandicapten te creëren (§5.5).*

Ook in het 'Economisch Perspectief 2030' (Raadsvoorstel 2016.0020280, 31 mei 2016) heeft Sociaal Ondernemerschap een plek gekregen – *'We willen actief agenderen, ontmoetingen organiseren, uitnodigen voor experimenten en (sociaal) ondernemerschap en partnerschap*

stimuleren'. Sociaal Ondernemerschap sluit goed aan bij vier van de acht handelingsstrategieën ('de transitie naar een circulaire economie', 'het stimuleren en faciliteren van innovatie en kennisontwikkeling', 'het stimuleren van ondernemerschap' en 'het optimaliseren van de aansluiting op de arbeidsmarkt').

Sociaal ondernemers zijn aantrekkelijke samenwerkingspartners voor lokale overheden. Niet alleen biedt Sociaal Ondernemerschap mogelijkheden om arbeidsparticipatie te bevorderen maar ook om maatschappelijke vraagstukken tot gezamenlijke uitdagingen te maken die we met (sociaal) ondernemers en organisaties kunnen aanpakken. Deze mogelijkheden willen we, zeker met het oog op de toekomst, ten volle benutten.

Onze inbreng zien wij, bij sociaal ondernemen, met name in de initiërende, stimulerende en faciliterende rol. Naast de activiteiten die in deze nota beschreven worden leggen we de link met ons Inkoop- & Aanbestedingsbeleid. *Social Return* is al enkele jaren onderdeel van ons inkoopbeleid. In 2017 wordt dit inkoopbeleid herijkt. Eén van de speerpunten hierbij is *Social Return*. Wij benutten deze mogelijkheid om het sociaal ondernemerschap nadrukkelijk te verbinden aan het *Social Return* beleid. Ook de wijze waarop de gemeente zelf meer 'sociaal' kan inkopen is onderdeel van de herijking.

Wat willen we bereiken?

Met de in deze nota beschreven activiteiten willen we bereiken dat sociaal ondernemen een stevige basis krijgt in Haarlemmermeer (en in Haarlemmerliede en Spaarnwoude). We ondersteunen (sociaal) ondernemers en zien sociaal ondernemerschap als een vorm waarbij ook maatschappelijke doelstellingen worden gerealiseerd.

Wat gaan we daarvoor doen?

We maken gebruik van de ondernemersgeest in Haarlemmermeer, de bestaande ondernemersnetwerken en initiatieven, en werken samen met de ondernemers. De activiteiten vanuit de gemeente zijn gericht op het zichtbaar maken van sociaal ondernemers in Haarlemmermeer, het creëren van één duidelijk gemeentelijk contactpunt, en het ontwikkelen van nieuwe financieringsmogelijkheden.

We ondernemen de volgende acties:

Actie	Doel	Ambitie 2017
1. Digitale 'marktplaats'	Partijen zijn goed zichtbaar en kunnen elkaar gemakkelijk vinden.	In 2017 zetten we de digitale marktplaats op met daarop minimaal tien Haarlemmermeerse sociaal ondernemers.
2. Netwerkbijeenkomst	Ontmoeting creëren tussen de partijen en kennisdeling.	In 2017 organiseren we een netwerkbijeenkomst voor en door sociaal ondernemers in Haarlemmermeer. Daarnaast sluiten we aan bij een regionaal netwerk initiatief op MRA (Metropool Regio Amsterdam) niveau.
3. Podium voor sociaal ondernemers	(h)erkenning van sociaal ondernemerschap.	In 2017 brengen we werkbezoeken aan sociaal ondernemers en besteden we op verschillende manieren aandacht in de media aan goede en aansprekende voorbeelden.
4. Gemeentelijk	Duidelijke toegang tot de	In 2017 realiseren we voor sociaal

contactpunt	gemeente.	ondernemerschap via het ondernemersplein één toegang en zorgen we voor goede inbedding van sociaal ondernemen in de gemeentelijke organisatie.
5. <i>Social Impact Bond</i>	Gezamenlijk met ondernemers werken aan maatschappelijke vraagstukken.	In 2017 realiseren we een eerste <i>social impact bond</i> .

We gaan ervan uit dat door de verbinding, samenwerking en kennisdeling tussen de partijen, maatschappelijke vraagstukken op een innovatieve wijze kunnen worden aangepakt en (deels) opgelost. Het gaat hier om het zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor een maatschappelijk vraagstuk waarin iedere partij zijn eigen rol pakt. Hieronder een toelichting op de activiteiten van de bovenstaande tabel:

1. De digitale marktplaats verbindt de verschillende partijen op een gemakkelijke manier met elkaar. Het gaat hierbij om het matchen van vraag en aanbod. Sociaal ondernemers zetten er hun producten en diensten op en andere ondernemingen kunnen erop zoeken als zij bijvoorbeeld hun *social return* opgave moeten vervullen of sociaal of duurzaam willen inkopen. Ook kunnen we de verbinding leggen met onze ondernemersverenigingen en ons maatschappelijk *crowdfunding* platform (nieuwepioniers.nl). Wij laten ons bij de vormgeving en de implementatie van het platform begeleiden door een externe partij die ervaring heeft met het opzetten van dergelijke platforms voor sociaal ondernemers. De marktplaats vormt in 2017 de grootste kostenpost. Voor de implementatie en professionele begeleiding daarvan is € 25.000 nodig, voor continuering en onderhoud is daarna jaarlijks € 10.000 nodig. Dit laatste bedrag zal, na een positieve evaluatie, structureel in onze begroting moeten worden opgenomen.
2. Door het organiseren van netwerkbijeenkomsten voor (en door) sociaal ondernemers zorgen we voor de ontmoeting en verbinding. We organiseren één netwerkbijeenkomst specifiek voor Haarlemmermeer. Daarnaast zijn we partner in een regionale bijeenkomst. Deze bijeenkomsten zijn nadrukkelijk een co-creatie van (sociaal) ondernemers en de gemeente. Voor de netwerkbijeenkomst is € 5.000 begroot.
3. Door het organiseren van werkbezoeken aan sociaal ondernemers en hierover in de media aandacht te besteden creëren we een extra podium voor sociaal ondernemers.
4. We vinden het belangrijk dat er in Haarlemmermeer één zichtbaar (makkelijk te vinden) gemeentelijk contactpunt is voor (sociaal) ondernemen. Iedereen met vragen over sociaal ondernemerschap moet hier terecht kunnen. Zowel externen, als internen. Een logische plek hiervoor is inbedding binnen het Ondernemersplein. Daar worden zij op weg geholpen en bijgestaan. Daarnaast wordt gewerkt aan kennisdeling binnen de gemeente zodat het Ondernemersplein ook gemeentebreed aanspreekpunten heeft voor specialistische vragen op het gebied van sociaal ondernemen.

5. De laatste jaren trekt het instrument Social Impact Bonds (SIB) wereldwijd belangstelling. Het is een financieel instrument om maatschappelijke vraagstukken gezamenlijk en met gedeelde risico's aan te pakken. De SIB constructie bestaat uit meerdere partijen, waaronder een overheid, een sociaal ondernemer, investeerder(s) en een beoordelaar (assessor). Deze partijen maken afspraken over de te realiseren maatschappelijke opbrengsten en de financiële beloning bij succes. De bekostiging van een SIB is gebaseerd op daadwerkelijk behaalde resultaten en niet op doelstellingen.
- Een voorbeeld is de SIB die de gemeente Utrecht (in 2015) heeft afgesloten met *The Colour Kitchen*. *The Colour Kitchen* heeft in het verleden bewezen dat zij mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen opleiden en naar een baan begeleiden. Dit is wenselijker en goedkoper voor de gemeente dan een uitkering. De Rabobank en *Start Foundation* nemen de voorfinanciering voor hun rekening. Op basis van resultaat en de gemaakte afspraken betaalt de gemeente Utrecht de voorfinanciering terug, vanuit de bespaarde uitkeringen. Ook Rotterdam en Den Haag kennen reeds één of meerdere SIB's.
- Het opzetten van een SIB in Haarlemmermeer werken we in 2017 uit. Hierbij nemen we de ervaringen van andere gemeenten mee en moeten we kennis opdoen over nieuwe financieringsvormen. Hiervoor is € 5.000 begroot.

Wat mag het kosten?

De begroting ziet er als volgt uit:

Activiteit	2017
Digitale marktplaats	€ 25.000
Netwerkbijeenkomst	€ 5.000
Opdoen kennis over nieuwe financieringsvormen	€ 5.000
Totaal	€ 35.000

De kosten zijn geraamd op € 35.000 en worden gedekt uit reeds begrote reguliere middelen. De kosten van € 25.000 uit Programma Zorg en Werk (beleidsdoel 'Onze inwoners zijn economisch zelfstandig; werk boven uitkering, taakveld arbeidsparticipatie) en de kosten van € 10.000 vanuit het Programma Economische Zaken (beleidsdoel 'Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, duurzame en veilige vestigingsplaats voor kleine en middelgrote ondernemers, taakveld economische ontwikkeling).

Wie is daarvoor verantwoordelijk?

Het college is verantwoordelijk om op beleidsniveau sociaal ondernemen verder te stimuleren en waar nodig te faciliteren binnen de gemeente.

Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

De raad wordt begin 2018 geïnformeerd middels een evaluatie.

Participatie en Communicatie

In 2016 hebben we aan de hand van 10 interviews en 4 werkbijeenkomsten onderzocht welke Sociaal Ondernemers de gemeente Haarlemmermeer rijk is, waar de kansen liggen en welke rol er van de gemeente verwacht wordt. De opbrengsten van de bijeenkomsten met verschillende ondernemers en organisaties zijn mede input geweest voor de in deze nota beschreven activiteiten.

In 2017 gaan we een klankbordgroep oprichten met diverse (sociaal) ondernemers en ondernemersverenigingen.

We sturen deze nota ter informatie aan de partijen die in 2016 hebben deelgenomen aan de interviews en de werkbijeenkomsten. Tevens sturen we de nota ter informatie aan de Participatieraad en gaan we met hen in gesprek hierover.

Herindeling

Doordat de gemeente Haarlemmermeer zal worden samengevoegd met de gemeente Haarlemmerliede-Spaarnwoude zullen alle activiteiten ook betrekking hebben op de sociaal ondernemers uit die laatst genoemde gemeente.

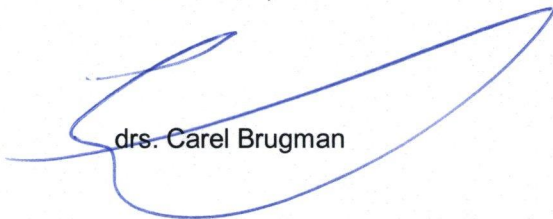
3. Besluit

Op grond van het voorgaande hebben wij besloten om:

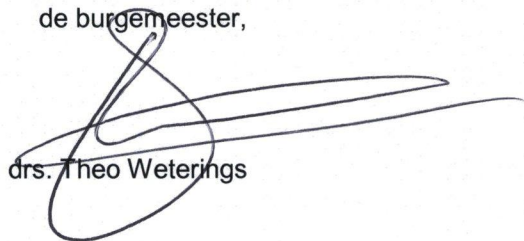
1. de volgende activiteiten op te zetten voor sociaal ondernemerschap in Haarlemmermeer: een digitale 'marktplaats', een netwerkbijeenkomst, een platform voor individuele sociaal ondernemers, een gemeentelijk contactpunt voor sociaal ondernemen en een *Social Impact Bond*;
2. de kosten van € 35.000 te dekken uit reeds begrote reguliere middelen. De kosten van € 25.000 uit Programma Zorg en Werk (beleidsdoel 'Onze inwoners zijn economisch zelfstandig; werk boven uitkering, taakveld arbeidsparticipatie) en de kosten van € 10.000 vanuit het Programma Economische Zaken (beleidsdoel 'Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, duurzame en veilige vestigingsplaats voor kleine en middelgrote ondernemers, taakveld economische ontwikkeling);
3. deze nota ter bespreking aan de raad te sturen.

4. Ondertekening

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris,

drs. Carel Brugman

de burgemeester,
drs. Theo Weterings